

meritum

**PRAWO
RESTRUKTURYZACYJNE
I PRAWO UPADŁOŚCIOWE**

redakcja naukowa Izabella Gil

MERITUM

meritum

PRAWO RESTRUKTURYZACYJNE I PRAWO UPADŁOŚCIOWE

redakcja naukowa Izabella Gil

MERITUM

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 3.07.2021 r. z uwzględnieniem zmian wprowadzonych na mocy ustawy z 28.05.2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1080) oraz ustawy z 28.05.2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1090)

Recenzent:

Dr hab. Anna Hrycaj, prof. UŁa

Wydawca:

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący:

Adam Choirński

Opracowanie redakcyjne:

Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładek serii:

Wojtek Kwiecień-Janikowski

Autorzy:

dr hab. Rafał Adamus, prof. UO – rozdz. XVIII.1–4; XXII.12; XXXII; XXXVII; XXXIX–XLI;

Małgorzata Anisimowicz – rozdz. XI;

Adrian Borys – rozdz. VII.1–2; XII;

dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska, prof. US – rozdz. I; IV; VI; XXIV.1–3;

dr hab. Izabella Gil, prof. UW – rozdz. II; III; XIII–XVI; XVII.5; XXIII; XXIV.4–6; XXVII; XLII;

dr Piotr Gil – rozdz. IX; XVIII.5; XIX–XXI; XXII.1–11; XXV; XXX;

dr hab. Włodzimierz Głodowski, prof. UAM – rozdz. V; VIII; XXIX; XXXI; XXXVIII;

dr Grzegorz Kamieński – rozdz. X; XXIV.7–8; XXVIII; XXXIII;

dr hab. Joanna Kruczałak-Jankowska, prof. UG – rozdz. VII.3; XVII.1–4; 6–8;

dr Jerzy Pałys, doradca restrukturyzacyjny – rozdz. XXVI;

Konrad Płochocki, radca prawny, doradca restrukturyzacyjny – rozdz. XXXVI;

dr Paulina Woś – rozdz. XXXIV;

dr Paweł Wrzaszcz – rozdz. XXXV

© by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2021

ISBN 978-83-8223-448-0

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Strona		Numer
17	Wykaz skrótów	
21	Wprowadzenie	
25	Część I. Prawo restrukturyzacyjne	
27	Rozdział I. Prawo restrukturyzacyjne – zagadnienia wstępne	
28	1. Pojęcie prawa restrukturyzacyjnego i relacje do innych działów prawa	1
30	2. Przedmiot prawa restrukturyzacyjnego	2
31	3. Relacje do innych postępowań cywilnych	3
36	4. Relacje do innych działów prawa – stosunek do postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego	4
38	5. Cel prawa restrukturyzacyjnego	5
38	6. Funkcje prawa restrukturyzacyjnego	6
41	Rozdział II. Źródła prawa restrukturyzacyjnego	
42	1. Uwagi wstępne	7
43	2. Prawo restrukturyzacyjne	8
44	3. Inne akty prawne odnoszące się do restrukturyzacji	11
49	Rozdział III. Zasady prawa restrukturyzacyjnego	
50	1. Uwagi wstępne	13
51	2. Naczelne zasady prawa restrukturyzacyjnego	16
55	Rozdział IV. Rodzaje postępowań restrukturyzacyjnych	
56	1. Uwagi ogólne	21
57	2. Podział postępowań restrukturyzacyjnych	22
59	3. Postępowanie o zatwierdzenie układu	23
59	4. Przyspieszone postępowanie układowe	24
60	5. Postępowanie układowe	25
60	6. Postępowanie sanacyjne	26
61	Rozdział V. Zakres podmiotowy prawa restrukturyzacyjnego	
62	1. Uwagi wstępne	27

Strona		Numer
62	2. Pojęcie przedsiębiorcy	29
65	3. Zdolność restrukturyzacyjna	32
71	Rozdział VI. Podmioty postępowania restrukturyzacyjnego	
72	1. Sąd restrukturyzacyjny	40
76	2. Sędzia-komisarz	47
79	3. Zastępca sędziego-komisarza	52
80	4. Nadzorca sądowy i zarządca	53
125	Rozdział VII. Przebieg postępowania w przedmiocie otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego	
128	1. Okoliczności warunkujące otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego lub zatwierdzenie układu	108
173	2. Wniosek restrukturyzacyjny i postępowanie w przedmiocie rozpoznania wniosku	176
251	3. Charakter prawny wstępnego planu restrukturyzacji i właściwego planu restrukturyzacji	263
263	Rozdział VIII. Materialnoprawne skutki wszczęcia postępowań restrukturyzacyjnych	
264	1. Uwagi wstępne	283
264	2. Skutki wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego co do osoby dłużnika	284
268	3. Skutki wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego dla majątku dłużnika	293
277	4. Skutki wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego wobec zobowiązań dłużnika oraz innych stosunków prawnych	326
282	5. Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego co do nabytych przez dłużnika spadków	340
283	6. Skutki wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego co do stosunków majątkowych małżeńskich dłużnika	342
284	7. Skutki wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego dla stosunków pracy	344
285	8. Skutki wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego co do niektórych czynności dłużnika dokonanych przed wszczęciem postępowania restrukturyzacyjnego	345
287	Rozdział IX. Bezskuteczność i zaskarżanie czynności prawnych dłużnika w postępowaniu restrukturyzacyjnym	
290	1. Ochrona masy sanacyjnej – bezskuteczność i zaskarżanie czynności dłużnika w Prawie restrukturyzacyjnym – uwagi wstępne	348
291	2. Bezskuteczność z mocy prawa czynności prawnej dłużnika	349
291	3. Względny charakter bezskuteczności	350
292	4. Zakres regulacji ujętej w przepisie art. 304 p.r. – przedmiot bezskuteczności względnej	351
292	5. Bezskuteczność czynności nieodpłatnej oraz czynności nieekwiwalentnej ...	352
292	6. Przesłanki bezskuteczności czynności prawnej	353
293	7. Bezskuteczność względna z mocy prawa	354
293	8. Czynności prawne bezskuteczne z mocy prawa	355

Strona		Numer
294	9. Czynności rozporządzające i zobowiązująco-rozporządzające	356
295	10. Czynności nieodpłatne	357
295	11. Czynności półdarme	358
296	12. Data ustalenia wartości świadczenia	359
296	13. Świadczenie na rzecz dłużnika lub zastrzeżone dla dłużnika lub dla osoby trzeciej	360
297	14. Termin kwalifikowany	361
298	15. Bezskuteczność czynności „procesowo-materialnych” dłużnika	362
300	16. Bezskuteczność w stosunku do masy sanacyjnej zabezpieczeń	363
300	17. Wyłączenie bezskuteczności z mocy prawa dotyczące określonych czynności	364
300	18. Skutki kwalifikacji czynności jako bezskutecznej z mocy prawa	365
301	19. Zakończenie postępowania restrukturyzacyjnego a bezskuteczność czynności	366
304	20. Bezskuteczność wobec masy sanacyjnej czynności dotyczącej wynagrodzenia pracownika albo reprezentanta dłużnika	367
315	21. Ustalenie bezskuteczności czynności prawnej	386
321	22. Skutki bezskuteczności czynności prawnej	393
333	23. Prawo zaskarżenia – skarga pauliańska w restrukturyzacji	410
337	24. Wyłączenie stosowania przepisów w przypadku uczestników systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych	415
339	Rozdział X. Spis wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym	
340	1. Pojęcie i charakter spisu wierzytelności	416
341	2. Pojęcie wierzyciela i wierzytelności w Prawie restrukturyzacyjnym	421
342	3. Wierzytelności podlegające umieszczeniu w spisie wierzytelności	423
344	4. Ustalenie spisu wierzytelności	431
351	5. Sprostowanie i uzupełnienie spisu wierzytelności	447
355	Rozdział XI. Przebieg postępowania restrukturyzacyjnego	
357	1. Dzień otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego	450
359	2. Połączenie do wspólnego rozpoznania spraw restrukturyzacyjnych	457
362	3. Posiedzenia sądowe	465
374	4. Orzeczenia wydawane w postępowaniu restrukturyzacyjnym	477
381	5. Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości	494
384	6. Zamieszczanie i obwieszczenie postanowień i zarządzeń w CRRiU	500
390	7. Środki zaskarżenia	504
395	8. Koszty postępowania	522
405	Rozdział XII. Przyjęcie układu i jego skutki	
407	1. Pojęcie i charakter prawny układu	544
408	2. Wierzytelności objęte układem oraz wierzytelności nieobjęte układem	547
415	3. Propozycje układowe	563
422	4. Głosowanie nad układem i jego przyjęcie	580
429	5. Materialnoprawne i procesowe skutki układu	604
435	6. Nadzór nad wykonaniem układu i wykonanie układu	617

Strona		Numer
437	7. Zmiana, uchylenie i wygaśnięcie układu	621
441	8. Układ częściowy	630
447	Rozdział XIII. Uproszczone postępowanie restrukturyzacyjne	
448	1. Wprowadzenie uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego	637
449	2. Specyfika uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego	638
450	3. Otwarcie uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego	639
453	4. Głosowanie nad układem	644
454	5. Przyjęcie układu	646
455	6. Odmowa zatwierdzenia układu	647
455	7. Umorzenie postępowania o zatwierdzenie układu	648
456	8. Wynagrodzenie nadzorca układu	649
456	9. Uprawnienia dłużnika w trakcie postępowania	650
457	10. Uproszczenie procedury związanej ze złożeniem wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego lub ogłoszenie upadłości	651
459 Część II. Prawo upadłościowe		
461	Rozdział XIV. Prawo upadłościowe – zagadnienia wstępne	
462	1. Pojęcie prawa upadłościowego	652
463	2. Cele postępowania upadłościowego	653
465	3. Funkcje postępowania upadłościowego	654
470	4. Zasady Prawa upadłościowego i postępowania upadłościowego	661
474	5. Źródła Prawa upadłościowego	670
483	Rozdział XV. Przedmiotowy i podmiotowy zakres stosowania Prawa upadłościowego	
484	1. Zakres przedmiotowy stosowania Prawa upadłościowego	677
484	2. Zakres podmiotowy stosowania prawa upadłościowego	678
491	Rozdział XVI. Podstawy ogłoszenia upadłości	
492	1. Uwagi wstępne	686
492	2. Podstawy ogłoszenia upadłości	687
496	3. Przyczyny uzasadniające oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości	691
501	Rozdział XVII. Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości	
503	1. Uwagi ogólne	692
503	2. Podmioty postępowania	693
505	3. Wszczęcie postępowania	697
510	4. Przebieg postępowania	706
512	5. Postępowanie zabezpieczające	711
533	6. Orzeczenia w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości	733
538	7. Środki zaskarżenia	739
541	8. Przygotowana likwidacja tzw. <i>pre-pack</i>	744

Strona		Numer
547	Rozdział XVIII. Materialnoprawne skutki ogłoszenia upadłości	
549	1. Uwagi wstępne	750
550	2. Wpływ ogłoszenia upadłości na osobę upadłego	751
551	3. Wpływ ogłoszenia upadłości na majątek upadłego	752
574	4. Skutki ogłoszenia upadłości co do spadków nabytych przez upadłego	781
574	5. Wpływ ogłoszenia upadłości na stosunki majątkowe małżeńskie upadłego ...	782
587	Rozdział XIX. Bezskuteczność względna z mocy prawa czynności prawnej upadłego	
589	1. Wprowadzenie	795
589	2. Zakres zastosowania bezskuteczności względnej z mocy prawa	796
590	3. Cele regulacji opartej na sankcji bezskuteczności względnej z mocy prawa	797
592	4. Ochrona wierzycieli przed skutkami działań niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością dłużnika – przegląd instytucji	798
592	5. Przepisy o skardze pauliańskiej mające charakter subsydiarny do uregulowań zamieszczonych w art. 127 i n. p.u.	799
593	6. Istota ochrony realizowanej z wykorzystaniem sankcji bezskuteczności względnej	800
595	7. Znaczenie sankcji bezskuteczności względnej w postępowaniu egzekucyjnym	801
596	8. Bezskuteczność z mocy prawa czynności prawnych upadłego	802
597	9. Podstawy bezskuteczności czynności prawnej – elementy hipotezy art. 127 ust. 1 p.u.; sankcja bezskuteczności względnej czynności prawnej	803
597	10. Formy ochrony realizowanej z wykorzystaniem bezskuteczności względnej	804
599	11. Przedmiot bezskuteczności względnej z mocy prawa według art. 127 p.u. – czynność prawna dłużnika	805
600	12. Rodzaje czynności prawnych, które mogą doprowadzić do uszczuplenia majątku masy upadłości	806
601	13. Czynność prawna rozporządzająca	807
602	14. Czynność wniesienia aportu do spółki	808
603	15. Wyłączenia w zakresie stosowania sankcji bezskuteczności względnej – czynności natury osobistej	809
604	16. Zdarzenia faktyczne a bezskuteczność względna	810
604	17. Czynność prolongaty terminu płatności a bezskuteczność względna	811
604	18. Czynność nieodpłatna oraz rażąco nieekwiwalentna (póldarma)	812
606	19. Nieodpłatności świadczenia	814
607	20. Czynności póldarme, rażąco nieekwiwalentne	815
608	21. Przypadki graniczne – brak ekwiwalentności, ale nie w stopniu rażącym	816
609	22. Kompensata a bezskuteczność czynności	817
609	23. Ustalenie i porównanie wartości świadczeń	818
612	24. Czas podjęcia czynności przez dłużnika	819
612	25. Czynności procesowe dyspozycyjne materialnie podejmowane przez upadłego w postępowaniu cywilnym	820
614	26. Inne czynności dłużnika dokonane przed sądem a bezskuteczność względna ...	822
614	27. Podział majątku dorobkowego	823
615	28. Ustanowienie przez sąd rozdzielnosci majątkowej na wniosek małżonka	824
615	29. Dział spadku	825

Strona	Numer
616	30. Zabezpieczenie i zapłata długu niewymagalnego – wprowadzenie 826
617	31. Zabezpieczenie ustanowione przez dłużnika 827
617	32. Zabezpieczenie towarzyszące długowi 828
618	33. Niewymagalność długu a jego zabezpieczenie lub płatność 829
618	34. Bezskuteczność <i>datio in solutum</i> 830
618	35. Przepis art. 127 ust. 3 a art. 130 ust. 1 p.u. 831
619	36. Obrona osoby trzeciej 832
620	37. Wyłączenie sankcji bezskuteczności względnej 833
629 Rozdział XX. Zaskarżenie przed sędzią-komisarzem czynności prawnych upadłego	
632	1. Bezskuteczność czynności prawnych odpłatnych dokonanych z osobami bliskimi i powiązаныmi 834
661	2. Bezskuteczność przelewu wierzytelności przyszłej 867
668	3. Bezskuteczność postanowienia o wysokości wynagrodzenia pracownika lub reprezentanta upadłego 877
680	4. Kompetencje sędziego-komisarza związane z uznaniem, że czynność upadłego dotycząca obciążenia majątku upadłego jest bezskuteczna na podstawie przepisu art. 130 p.u. 900
695 Rozdział XXI. Zaskarżenie przed sądem czynności prawnych upadłego dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli masy upadłości – skarga pauliańska w upadłości	
696	1. Wprowadzenie – cel ochrony wierzycieli upadłościowych przed skutkami czynności prawnej upadłego zmierzającej do ich pokrzywdzenia 915
697	2. Zadania realizowane z wykorzystaniem prawa zaskarżania 917
698	3. Terminologia dotycząca określenia instytucji 918
699	4. Rys historyczny 920
701	5. Obecne polskie rozwiązania nawiązujące do <i>actio pauliana</i> 925
702	6. Odpowiedzialność niewypłacalnego dłużnika wobec wierzycieli 926
703	7. Subsydiarność zastosowania przepisów dotyczących skargi pauliańskiej – <i>lex primaria derogat legi subsidiariae</i> 929
705	8. Skarga pauliańska (art. 527 i n. k.c.) a prawo zaskarżania (art. 131 p.u. w zw. z art. 527 i n. k.c.) 931
709	9. Egzekucyjny skutek orzeczenia pauliańskiego w przedmiocie bezskuteczności względnej – zagadnienia dotyczące art. 527 i n. k.c. 932
709	10. Egzekucyjny skutek orzeczenia uzyskanego wskutek skorzystania z prawa zaskarżania 933
709	11. Przedmiot zaskarżenia 934
710	12. Wierzytelność chroniona prawem zaskarżenia 935
711	13. Rozporządzenie rzeczą lub prawem przez osobę trzecią na rzecz kolejnych podmiotów (osoby czwartej) 936
713	14. Legitymacja procesowa czynna (syndyka masy upadłości) i bierna (osoby trzeciej) 938
715	15. Postępowanie w sprawie zaskarżenia czynności upadłego 941
723 Rozdział XXII. Postępowanie w przedmiocie przekazania do masy upadłości świadczenia bezskutecznie usuniętego	
724	1. Etapy postępowania w przedmiocie przekazania do masy 944

Strona		Numer
725	2. Treść wniosku, z jakim syndyk występuje do sędziego-komisarza	945
725	3. Posiedzenie w przedmiocie wydania postanowienia	946
726	4. Postanowienie sędziego-komisarza	947
727	5. Przekazanie na rzecz masy w przypadku świadczenia nieekwiwalentnego	948
729	6. Dowodzenie w postępowaniu	949
730	7. Zażalenie na postanowienie sędziego-komisarza	950
730	8. Zakres badania sprawy w postępowaniu zażaleniowym	951
731	9. Wyłączenie prawa do zażalenia na klauzulę wykonalności	952
731	10. Tytuł wykonawczy w postaci postanowienia sędziego-komisarza	953
732	11. Wyłączenie stosowania przepisów w przypadku uczestników systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych	954
733	12. Wpływ ogłoszenia upadłości na zlecenia rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych	955
741	Rozdział XXIII. Wpływ ogłoszenia upadłości na cywilne postępowania sądowe, przed sądem polubownym, administracyjne i sądownoadministracyjne	
742	1. Wpływ ogłoszenia upadłości na toczące się postępowania	956
742	2. Zawieszenie i podjęcie prowadzonych postępowań w związku z ogłoszeniem upadłości	957
744	3. Legitymacja procesowa syndyka	958
747	4. Umorzenie zawieszonych postępowań	959
747	5. Wpływ ogłoszenia upadłości na cywilne postępowania egzekucyjne i zabezpieczające	960
751	Rozdział XXIV. Podmioty postępowania upadłościowego	
752	1. Sąd	961
755	2. Sędzia-komisarz	962
760	3. Zastępca sędziego-komisarza	963
761	4. Syndyk masy upadłości i zastępcy syndyka	964
774	5. Tymczasowy nadzorca sądowy	982
780	6. Zarządca przymusowy	997
782	7. Upadły	1002
786	8. Wierzyciele	1011
795	Rozdział XXV. Przebieg postępowania upadłościowego	
799	1. Posiedzenia sądowe	1030
800	2. Postępowanie dowodowe – dowodzenie w postępowaniu upadłościowym	1034
814	3. Krajowy Rejestr Zadłużonych	1053
824	4. Orzeczenia w postępowaniu upadłościowym	1066
831	5. Doręczenia, zawiadomienia, wezwania w postępowaniu upadłościowym	1079
855	6. Środki zaskarżenia w postępowaniu upadłościowym	1118
885	Rozdział XXVI. Zgłoszenie i ustalenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym	
886	1. Uwagi wstępne	1163
888	2. Ustalenie wierzytelności z urzędu	1164

Strona		Numer
892	3. Wierzytelności podlegające zgłoszeniu	1165
897	4. Charakter i cel zgłoszenia wierzytelności	1166
900	5. Forma zgłoszenia wierzytelności	1167
905	6. Kwestia przedawnienia wierzytelności upadłościowych	1168
907	7. Formalne badanie zgłoszenia wierzytelności	1169
909	8. Zgłoszenie wierzytelności – warunki formalne	1170
919	9. Zgłoszenie wierzytelności i inne tryby dochodzenia roszczeń	1172
923	10. Badanie zgłoszenia wierzytelności	1173
926	11. Zgłoszenie i potrącenie	1174
927	12. Lista wierzytelności	1175
932	13. Zawartość listy wierzytelności	1176
940	14. Sposób ujęcia wierzytelności na liście	1177
951	15. Wyłożenie listy wierzytelności	1178
954	16. Sprzeciw do listy wierzytelności	1179
961	17. Zatwierdzenie, zmiany i uzupełnianie listy wierzytelności	1180
965	18. Wyciąg z listy jako tytuł przeciwko upadłemu	1181
975 Rozdział XXVII. Likwidacja masy upadłości		
976	1. Likwidacja masy upadłości przez syndyka – uwagi wstępne	1182
977	2. Przebieg likwidacji	1183
979	3. Prowadzenie przez syndyka przedsiębiorstwa upadłego	1184
979	4. Wyłączenie składników majątkowych spod czynności likwidacyjnych	1185
979	5. Sprzedaż składników majątku upadłego	1186
987	6. Dochodzenie wierzytelności od dłużników upadłego	1191
988	7. Realizacja przez syndyka innych praw majątkowych upadłego	1192
988	8. Przejęcie ruchomości na własność przez wierzyciela	1193
989	9. Wyłączenie rzeczy z masy upadłości	1194
991 Rozdział XXVIII. Postępowanie podziałowe		
992	1. Pojęcie i funkcja postępowania podziałowego	1195
993	2. Struktura postępowania podziałowego	1199
1009	3. Podsumowanie	1243
1015 Rozdział XXIX. Układ w upadłości		
1016	1. Uwagi wstępne	1249
1018	2. Rodzaje wierzytelności ze względu na układ	1251
1019	3. Propozycje układowe	1252
1020	4. Wszczęcie postępowania w sprawie zawarcia układu	1255
1021	5. Wstrzymanie likwidacji masy upadłości	1258
1023	6. Zgromadzenie wierzycieli i zatwierdzenie układu	1263
1025	7. Zakończenie postępowania upadłościowego w wyniku zawarcia układu	1269
1029 Rozdział XXX. Zakończenie, umorzenie postępowania upadłościowego oraz skutki		
1031	1. Zakończenie i umorzenie postępowania upadłościowego	1274
1041	2. Oddłużenie – umorzenie zobowiązań upadłego	1288

Strona	Numer
1053	3. Warunkowe umorzenie zobowiązań upadłego 1301
1061	4. Umorzenie zobowiązań upadłego z planem spłaty 1313
1069	Rozdział XXXI. Rodzaje odrębnych postępowań upadłościowych
1070	1. Uwagi wstępne 1326
1070	2. Podział odrębnych postępowań upadłościowych 1327
1072	3. Postępowanie upadłościowe wszczęte po śmierci niewypłacalnego dłużnika 1329
1076	4. Postępowanie upadłościowe wobec deweloperów 1344
1083	5. Postępowanie upadłościowe wobec banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych 1356
1087	6. Postępowanie upadłościowe wobec zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji 1365
1092	7. Postępowanie upadłościowe wobec emitentów obligacji 1377
1097	Rozdział XXXII. Postępowanie upadłościowe odrębne wszczęte po śmierci niewypłacalnego dłużnika
1098	1. Przesłanki szczególne postępowania odrębnego 1385
1098	2. Uregulowania szczególne dotyczące zagadnień proceduralnych i materialnoprawnych 1386
1101	Rozdział XXXIII. Postępowanie upadłościowe wobec banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych
1102	1. Rys historyczny odrębnego postępowania upadłościowego wobec banków i SKOK 1392
1104	2. Hierarchia przepisów dotyczących upadłości banków i SKOK 1400
1106	3. Uzasadnienie odrębności postępowań upadłościowych wobec banków i SKOK 1408
1107	4. Zdolność upadłościowa banku 1411
1107	5. Podstawy ogłoszenia upadłości banku 1413
1110	6. Działania poprzedzające złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości 1423
1113	7. Złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości banku 1438
1115	8. Właściwe postępowanie upadłościowe względem banków 1449
1124	9. Przepisy szczególne dotyczące upadłości banków hipotecznych 1475
1127	10. Postępowanie upadłościowe wobec spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych 1484
1129	11. Postępowanie upadłościowe wobec instytucji kredytowych, banków zagranicznych oraz banków krajowych prowadzących działalność za granicą 1497
1137	Rozdział XXXIV. Postępowanie upadłościowe wobec zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji
1138	1. Uwagi ogólne 1515
1138	2. Uczestnicy postępowania upadłościowego wobec zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji 1516
1139	3. Szczególna pozycja syndyka w postępowaniu upadłościowym zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji 1518
1140	4. Kurator 1519
1143	5. Uprzywilejowanie wierzycieli będących ubezpieczonymi, uposażonymi oraz uprawnionymi z umów ubezpieczenia 1520

Strona	Numer
1143 6. Osobna masa upadłości zakładu ubezpieczeń	1521
1144 7. Szczególne obowiązki Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego	1522
1145 8. Osobna masa upadłości zakładu reasekuracji	1523
1145 9. Międzynarodowe europejskie postępowanie upadłościowe	1524
1149 Rozdział XXXV. Postępowanie upadłościowe wobec emitentów obligacji	
1150 1. Cel wprowadzenia regulacji	1525
1151 2. Przebieg postępowania	1526
1152 3. Uczestnicy postępowania	1529
1153 4. Kurator obligatariuszy	1531
1156 5. Koszty postępowania	1532
1159 Rozdział XXXVI. Postępowanie upadłościowe wobec deweloperów	
1162 1. Uwagi wstępne	1534
1169 2. Obciążenia hipoteczne w przedsięwzięciu deweloperskim	1544
1181 3. Uwagi dotyczące rachunków powierniczych w postępowaniu upadłościowym	1557
1185 4. Kontynuacja przedsięwzięcia deweloperskiego w ramach postępowania upadłościowego	1562
1197 5. Likwidacja nieruchomości, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, i modyfikacja zasad podziału sum uzyskanych z likwidacji nieruchomości	1574
1198 6. Kontynuacja przedsięwzięcia deweloperskiego przez innego przedsiębiorcę	1576
1201 7. Kontynuacja przedsięwzięcia deweloperskiego w układzie	1581
1205 8. Uwagi dotyczące rękopisów w upadłości deweloperskiej	1586
1212 9. Pierwszeństwo zaspokojenia nabywców lokali przed obligatariuszami zabezpieczonymi hipotecznie	1594
1215 Rozdział XXXVII. Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej	
1218 1. Oddłużenie niewypłacalnej osoby fizycznej poprzez upadłość konsumencką i układ konsumencki	1597
1224 2. Legitymacja do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej	1599
1225 3. Legitymacja do złożenia wniosku o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli	1600
1225 4. Konsumencka zdolność upadłościowa	1601
1226 5. Niewypłacalność jako przesłanka ogłoszenia upadłości	1604
1227 6. Przesłanka trybu zwykłego postępowania upadłościowego dla osób nieprowadzących działalności gospodarczej	1606
1228 7. Zdolność do pokrycia kosztów postępowania jako dodatkowa przesłanka wniosku dłużnika o otwarcie postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli	1607
1229 8. Moralność płatnicza jako przesłanka warunkująca niektóre tryby oddłużenia i jego przebieg	1608
1230 9. Moralność płatnicza dłużnika w postaci braku celowego doprowadzenia do niewypłacalności i braku recydywy upadłościowej jako przesłanka niektórych trybów oddłużenia	1609
1232 10. Podział funduszy masy upadłości w ramach planu spłaty pomimo braku oddłużenia	1610

Strona		Numer
1232	11. Oddłużenie poprzez umorzenie zobowiązań upadłego postanowieniem sądu w postępowaniu odrębnym po wykonaniu planu spłaty	1611
1241	12. Oddłużenie poprzez umorzenie zobowiązań upadłego postanowieniem sądu w postępowaniu odrębnym po uchyleniu planu spłaty, którego upadły nie jest w stanie wykonać z przyczyn obiektywnych	1623
1241	13. Oddłużenie poprzez umorzenie zobowiązań upadłego postanowieniem sądu w postępowaniu odrębnym bez ustalania planu spłaty	1624
1242	14. Oddłużenie postanowieniem sądu w postępowaniu odrębnym w drodze warunkowego umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli	1625
1244	15. Oddłużenie w drodze układu zawartego w odrębnym postępowaniu upadłościowym	1626
1250	16. Oddłużenie w postępowaniu o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej	1635
1253	17. Oddłużenie poprzez umorzenie zobowiązań upadłego postanowieniem sądu w postępowaniu zwykłym	1638
1257	18. Zakres i skutki oddłużenia	1643
1263	Rozdział XXXVIII. Postępowanie w sprawach zakazu prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia niektórych funkcji	
1264	1. Uwagi wstępne	1648
1265	2. Charakter prawny zakazu	1651
1265	3. Podstawy orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej	1652
1269	4. Wszczęcie postępowania w przedmiocie orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej	1666
1271	5. Przebieg postępowania	1670
1273	6. Ujawnienie wyników postępowania	1672
1274	7. Naruszenie orzeczonego zakazu	1674
1274	8. Przedawnienie dopuszczalności orzeczenia prowadzenia działalności gospodarczej; prekluzja orzekania zakazu	1675
1279	Rozdział XXXIX. Europejskie międzynarodowe prawo o niewypłacalności	
1281	1. Uwagi wstępne	1676
1282	2. Zakres zastosowania rozporządzenia 2015/848	1679
1284	3. Jurysdykcja międzynarodowa	1685
1288	4. Prawo właściwe dla postępowania upadłościowego i jego skutków	1691
1293	5. Uznanie postępowań upadłościowych	1705
1296	6. Wtórne postępowanie upadłościowe	1715
1301	7. Zawiadomienie wierzycieli zagranicznych i zgłaszanie wierzytelności	1727
1303	8. Postępowanie upadłościowe wobec członków grupy przedsiębiorstw	1732
1313	Rozdział XL. Przepisy z zakresu międzynarodowego postępowania upadłościowego	
1315	1. Zakres zastosowania przepisów z zakresu międzynarodowego postępowania upadłościowego	1748
1315	2. Odestanie	1749
1315	3. Pozycja prawna wierzycieli zagranicznych	1750
1316	4. Jurysdykcja krajowa	1753

Strona	Numer
1317 5. Uznawanie orzeczeń o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego	1754
1324 6. Wtórne postępowanie upadłościowe	1768
1326 7. Współpraca z sądami zagranicznymi i zarządcami zagranicznymi	1776
1327 Rozdział XLI. Przepisy z zakresu międzynarodowego postępowania restrukturyzacyjnego	
1328 1. Zakres zastosowania przepisów z zakresu międzynarodowego postępowania restrukturyzacyjnego	1777
1328 2. Odesłanie	1778
1328 3. Pozycja prawna wierzycieli	1779
1329 4. Jurysdykcja krajowa	1781
1329 5. Współpraca z sądami zagranicznymi i zarządcami zagranicznymi	1782
1331 CZĘŚĆ III. Uchwalone zmiany w ustawie – Prawo restrukturyzacyjne, ustawie – Prawo upadłościowe, ustawie o Krajowym Rejestrze Zadłużonych i innych ustawach	
1333 Rozdział XLII. Uchwalone zmiany w ustawie – Prawo restrukturyzacyjne, ustawie – Prawo upadłościowe, ustawie o Krajowym Rejestrze Zadłużonych i innych ustawach	
1335 1. Postępowanie restrukturyzacyjne	1784
1359 2. Postępowanie upadłościowe	1785
1395 3. Krajowy Rejestr Zadłużonych	1786
1401 4. Zmiany w ustawie z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych	1787
1401 5. Zmiany w ustawie z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe wprowadzane pierwotnie na mocy ustawy o KRZ	1788
1410 6. Zmiany w ustawie z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne wprowadzane pierwotnie na mocy ustawy o KRZ	1789
1415 7. Zmiany w przepisach ustawy o KRZ	1790
1416 8. Zmiany w ustawie z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych	1791
1417 9. Zmiany w ustawie z 15.06.2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego	1792
1419 Indeks rzeczowy	

WPROWADZENIE

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie w przystępny sposób złożonych zagadnień dotyczących niewypłacalności, dlatego zostało podzielone na trzy części: pierwszą opisującą postępowania restrukturyzacyjne, drugą poświęconą prowadzeniu postępowania upadłościowego oraz trzecią zawierającą przedstawienie projektowanych zmian do oczekującej na wejście w życie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych i zmian do ustawy Prawo restrukturyzacyjne oraz ustawy Prawo upadłościowe, które zostały znowelizowane w związku z elektroniczną tych postępowań.

Oprócz zagadnień teoretycznych autorzy starali się na przykładach, schematach lub wzorach omówić poszczególne instytucje lub instrumenty prawne związane z zagadnieniem niewypłacalności.

Uwzględnione zostały zmiany wprowadzone ustawą z 30.08.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1802 ze zm.), która zasadniczo weszła w życie z dniem 24.03.2020 r., a przepisy art. 43 oraz 316 ust. 4 p.u. – z dniem 1.12.2020 r. Stosownie do art. 9 tej ustawy w sprawach, w których wniosek o ogłoszenie upadłości wpłynął przed wejściem nowelizacji w życie, stosuje się przepisy dotychczasowe, za wyjątkiem art. 315, 317, 320, 330a oraz 334 p.u., które stosuje się w brzmieniu nadanym nowelizacją. Ponadto na mocy art. 8 ustawy nowelizującej przepisy o skutkach wszczęcia postępowania co do osoby, majątku i zobowiązań upadłego stosuje się również do zdarzeń prawnych, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jak wynika z uzasadnienia projektu do przedmiotowej ustawy, wprowadzone zmiany miały usprawnić przebieg postępowania i przenieść część kompetencji na syndyków, celem odciążenia sądów upadłościowych. Istotna zmiana dotyczy przede wszystkim postępowania upadłościowego osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, celem umożliwienia zapewnienia ochrony większej liczbie osób, albowiem znacznie wzrosła ilość postępowań prowadzonych według przepisów tytułu V części trzeciej p.u. osób w ramach tzw. upadłości konsumenckiej (uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw, VIII kadencja, druk sejm. nr 3480).

Ustawa z 30.08.2019 r. wprowadziła także przepisy zwiększające ochronę małżonka upadłego poprzez regulację umożliwiającą dokonanie zabezpieczenia środków materialnych dla funkcjonowania rodziny, której członkowie objęci są postępowaniem upadłościowym (uzasadnienie..., VIII kadencja, druk sejm. nr 3480, s. 2).

Stan zagrożenia epidemią wywołanego wirusem COVID-19 wymusił wprowadzenie szeregu ograniczeń ze względów bezpieczeństwa, co niestety zaburzyło prawidłowe funkcjonowanie gospodarki i doprowadziło do pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy, którzy w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii znaleźli się w trudnej sytuacji finansowej, mogą ubiegać się o udzielenie im wsparcia, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z 16.04.2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2021 r. poz. 737 ze zm.).

Jednakże, stosownie do art. 2 ust. 2 Tarczy 2.0, regulacje zawarte w ww. ustawie nie mogą mieć zastosowania do przedsiębiorców, których trudna sytuacja finansowa nie jest następstwem okoliczności, o których mowa w art. 1 tej ustawy, a więc na skutek ekonomicznych następstw dla przedsiębiorcy, wynikających z wprowadzonych na podstawie odrębnych przepisów zakazów oraz ograniczeń w celu zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania zakażenia wirusem SARS-CoV-2 oraz rozprzestrzeniania się choroby wywołanej tym wirusem (COVID-19). Wynika to z celów ustawy, określonych w art. 4 Tarczy 2.0, w myśl którego celem oferowanego przez Agencję Rozwoju Przemysłu lub jej spółkę zależną wsparcia jest przeciwdziałanie skutkom gospodarczym COVID-19 poprzez zapewnienie beneficjentowi płynności finansowej przez okres trwania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii oraz przez okres 12 miesięcy następujący po odwołaniu tego stanu, do czasu ustania negatywnych skutków ekonomicznych dla przedsiębiorców.

Pod pojęciem trudnej sytuacji finansowej należy rozumieć sytuację, w której nastąpił spadek obrotów gospodarczych przedsiębiorcy w następstwie COVID-19 (art. 3 pkt 2 Tarczy 2.0), polegający na spadku sprzedaży towarów lub usług w rozumieniu art. 15g ust. 9 u.COVID-19. Regulacji zawartych w przepisach o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 nie stosuje się do przedsiębiorców, wobec których ogłoszono upadłość, oraz przedsiębiorców, wobec których otwarte zostało postępowanie restrukturyzacyjne. W przypadku przedsiębiorców, względem których złożono wnioski w tych postępowaniach, do czasu ich prawomocnego rozpatrzenia procedura udzielenia **wsparcia** określona w ustawie ulega zawieszeniu (art. 2 ust. 3 Tarczy 2.0).

Przez wsparcie należy rozumieć wszelkie formy oferowania przedsiębiorcom na warunkach rynkowych instrumentów finansowego wsparcia zwrotnego udzielanego przez ARP lub jej spółkę zależną na rzecz przedsiębiorców, w tym w szczególności pożyczki, gwarancje, poręczenia oraz inne instrumenty, których przedmiotem jest finansowanie działalności gospodarczej, z wyłączeniem instrumentów zastrzeżonych dla podmiotów wykonujących działalność bankową oraz ubezpieczeniową, przy czym szczegółowy wykaz oferowanych instrumentów finansowych jest publikowany na stronie internetowej ARP (art. 3 pkt 1 Tarczy 2.0). Wielkość oraz rodzaj wsparcia są uzależnione od faktycznych skutków finansowych, jakie przedsiębiorca poniósł na skutek ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, jak również skali prowadzonej działalności (art. 5 ust. 2 Tarczy 2.0). Natomiast katalog rodzajów udzielanego wsparcia został określony w przepisie art. 6 ust. 1 Tarczy 2.0

Na mocy art. 73 pkt 45 Tarczy 2.0 dodany został przepis art. 15zrra u.COVID-19, zgodnie z którym, jeżeli podstawa do ogłoszenia upadłości dłużnika powstała w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, a stan niewypłacalności powstał z powodu COVID-19, **bieg terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości**, o którym mowa w art. 21 p.u., nie rozpoczyna się, a rozpoczęty **ulega przerwaniu. Po tym okresie termin ten biegnie na nowo.** Jeżeli stan niewypłacalności powstał w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, **domniemywa się, że zaistniał z powodu COVID-19.**

Ponadto w przypadku, gdy termin na zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości ustalany jest z uwzględnieniem postanowień art. 15zrra ust. 1 u.COVID-19 i wniosek o ogłoszenie upadłości zostanie złożony przez dłużnika w tym terminie, a brak jest wcześniejszego wniosku o ogłoszenie upadłości, określone przepisami Prawa upadłościowego terminy, dla których obliczania znaczenie ma dzień zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, **wydłuża się** o liczbę dni pomiędzy dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości a ostatnim dniem, w którym wniosek ten winien być złożony stosownie do art. 21 ust. 1, lub odpowiednio art. 21 ust. 2a p.u., bez uwzględnienia postanowień art. 15zrra ust. 1 u.COVID-19.

Przedmiotowy przepis odsyła do regulacji zawartej w Prawie upadłościowym nie tylko co do przepisu art. 21 p.u., określającego termin na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, ale także podstaw ogłoszenia upadłości (które zostały omówione w rozdziale III części drugiej opracowania).

W opracowaniu omówiono oprócz dotychczasowych rodzajów postępowań restrukturyzacyjnych także uproszczone postępowanie restrukturyzacyjne, które zostało wprowadzone na mocy ustawy z 19.06.2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2021 r. poz. 1072 ze zm.), stanowiącej uzupełnienie regulacji prawnej wprowadzonej wspomnianą ustawą o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (uzasadnienie rządowego projektu ustawy o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na zapewnienie płynności finansowej przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o zmianie niektórych innych ustaw, IX kadencja, druk sejm. nr 382, s. 14). W uzasadnieniu projektu do tej ustawy podkreślono, że wprowadzone regulacje mają obowiązywać do 30.06.2021 r., aby do tego czasu opracować i uchwalić zmiany Prawa restrukturyzacyjnego, które będą uwzględniały rozwiązania odpowiadające instrumentom służącym przeprowadzeniu sprawnej restrukturyzacji zawarte w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z 20.06.2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości) (Dz.Urz. UE L 172, s. 18), która powinna zostać transponowana do krajowego porządku prawnego do 17.07.2021 r.

W dniu 20.04.2021 r., na podstawie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw, IX kadencja, druk sejm. nr 1016, uchwalona została przez Sejm ustawa o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw. Do uchwalonej ustawy w dniu 11.05.2021 r. Senat wprowadził poprawki (X kadencja, druk sen. nr 387a), w tym zaproponowano, aby ustawa weszła w życie z dniem 1.12.2021 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 8 i art. 6 pkt 3, które miałyby wejść w życie z dniem 1.07.2021 r. Zgodnie z art. 12 pkt 2 u.zm.KRZ propozycja ta została uwzględniona.

W imieniu wszystkich Autorów jako redaktor życzę miłej lektury.

dr hab. Izabella Gil, prof. UW

Część I

**Prawo
restrukturyzacyjne**

Prawo restrukturyzacyjne – zagadnienia wstępne

Kinga Flaga-Gieruszyńska

SPIS TREŚCI

1. Pojęcie prawa restrukturyzacyjnego i relacje do innych działów prawa	1	4. Relacje do innych działów prawa – stosunek do postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego	4
2. Przedmiot prawa restrukturyzacyjnego	2	5. Cel prawa restrukturyzacyjnego	5
3. Relacje do innych postępowań cywilnych	3	6. Funkcje prawa restrukturyzacyjnego	6

Podstawa prawna: art. 3, 11, 12, 224, 257, 258–260, 269, 276, 277, 287, 310, 311, 312, 341, 334 i n. p.r.; art. 130 i n., art. 174, 180, 1097 i n. k.p.c.

1. Pojęcie prawa restrukturyzacyjnego i relacje do innych działów prawa

1 Problematykę prawa restrukturyzacyjnego reguluje ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne. Normuje ona postępowanie związane z zawarciem układu z wierzycielami w razie niewypłacalności lub zagrożenia niewypłacalnością dłużnika. **Stanowi ono zespół norm prawnych określających prawa i obowiązki podmiotów tego postępowania w celu uregulowania relacji pomiędzy niewypłacalnym lub zagrożonym niewypłacalnością dłużnikiem a wierzycielami, bez względu na źródło powstania wierzytelności.** Samo pojęcie restrukturyzacji nie jest pojęciem nowym, ponieważ było stosowane już na gruncie wcześniejszych stanów prawnych w odniesieniu do ustalenia sposobu zaspokojenia roszczeń wierzycieli na podstawie układu zawartego przez nich z dłużnikiem. Należy jednak wskazać, że restrukturyzacja ma również szersze znaczenie, obejmujące m.in. aspekty ekonomiczne odnoszące się do reorganizacji i przekształceń różnego rodzaju organizacji (np. spółek handlowych). Jednak w tym przypadku należy odnosić się do restrukturyzacji w wąskim znaczeniu, obejmującej zawarcie układu z wierzycielami, z uwzględnieniem specyfiki postępowania sanacyjnego.

Prawo restrukturyzacyjne wraz z Prawem upadłościowym stanowi kompleksową, całościową regulację prawną, której istotą jest uregulowanie stosunków pomiędzy zagrożonym niewypłacalnością lub niewypłacalnym dłużnikiem a wierzycielami. Istotą kompleksowej regulacji prawnej jest to, że stanowi ona zespół norm odnoszących się do jednego przedmiotu, które z systemowego punktu widzenia należą do (różnych) gałęzi prawa. Takie stanowisko reprezentuje również A. Hrycaj [A. Hrycaj, *Cztery postępowania restrukturyzacyjne*, DR 2015/1, s. 2 i n.]. Za takim podejściem przemawia charakter norm wprowadzonych w Prawie restrukturyzacyjnym, które mają charakter cywilnoprawny, cywilnoprocesowy, administracyjnoprawny (np. art. 140–149 p.r.) oraz karnoprawny (art. 399 i 400 p.r.).

Z uwagi na wzajemne powiązanie Prawa restrukturyzacyjnego i Prawa upadłościowego oraz łączącą te normy specyfikę występują również poglądy wskazujące, że oba te prawa należy traktować jako odrębną gałąź prawa. Jak zauważa R. Adamus, szczególny rodzaj stosunków społecznych, jakie reguluje prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, stanowi kryterium wyróżnienia, a zarazem jedną z podstawowych racji przemawiających za wyodrębnieniem prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego jako osobnej gałęzi prawa [m.in. R. Adamus, *Miejsce prawa upadłościowego i naprawczego w systemie prawa*, PUG 2011/1, s. 17].

Użycie terminu „prawo restrukturyzacyjne” spowodowało powstanie całego szeregu pojęć o charakterze pochodnym (np. zdolność restrukturyzacyjna, doradca restrukturyzacyjny). Jednak najbardziej rozbudowanym i złożonym co do desygnatów pojęciem jest „postępowanie restrukturyzacyjne”, które obejmuje swoim zakresem:

- 1) postępowanie w przedmiocie zatwierdzenia układu;
- 2) przyspieszone postępowanie układowe;
- 3) postępowanie układowe;
- 4) postępowanie sanacyjne.

Postępowanie restrukturyzacyjne stanowi rodzaj sądowego postępowania cywilnego. Przedmiotem postępowania restrukturyzacyjnego jest tzw. sprawa restrukturyzacyjna, która stanowi szczególnie rodzaj sprawy cywilnej. A. Hrycaj wskazuje, że jej przedmiotem jest kompleksowe rozwiązanie konfliktu interesów pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem oraz pomiędzy samymi wierzycielami, zaistniałego w związku z niewypłacalnością lub zagrożeniem

niewypłacalnością dłużnika w sposób zgodnie przyjęty przez dłużnika i określoną większością wierzycieli [A. Hrycaj, *Cztery...*, s. 7].

Postępowanie restrukturyzacyjne można zakwalifikować jako postępowanie nieprocesowe, przy czym nie stanowi ono pełnej regulacji, ponieważ zawiera odesłania do Kodeksu postępowania cywilnego. Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu oznacza, że przepisy te mogą być zastosowane wprost, z modyfikacją uwzględniającą specyfikę postępowania restrukturyzacyjnego, względnie nie znajdują zastosowania w ogóle (np. przepisy dotyczące skargi o wznowienie postępowania).

Jak stanowi art. 209 p.r., w sprawach nieuregulowanych ustawą Prawo restrukturyzacyjne do postępowania restrukturyzacyjnego stosuje się odpowiednio przepisy księgi pierwszej części pierwszej k.p.c., z wyłączeniem przepisów o zawieszeniu i wznowieniu postępowania, a tym samym przepisy obejmujące proces cywilny. Taka konstrukcja formułuje zasadę pierwszeństwa stosowania przepisów Prawa restrukturyzacyjnego, a dopiero w ich braku przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, ale z uwzględnieniem celu, funkcji i specyfiki Prawa restrukturyzacyjnego, regulującego postępowanie cywilne o szczególnym charakterze.

W postępowaniu restrukturyzacyjnym znajdują odpowiednie zastosowanie przede wszystkim postanowienia Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące:

- 1) wyłączenia sędziego (art. 48–54 k.p.c.);
- 2) zdolności sądowej i procesowej (art. 64–71 k.p.c.);
- 3) pełnomocnictwa procesowego (art. 86–97 k.p.c.);
- 4) pism procesowych (art. 125–130⁵ k.p.c.);
- 5) doręczeń (art. 131–147 k.p.c.);
- 6) posiedzeń sądowych (art. 148–163 k.p.c.);
- 7) terminów (art. 164–172 k.p.c.);
- 8) rozpraw (art. 206–226² k.p.c.);
- 9) dowodów i postępowania dowodowego (art. 227–309 k.p.c.);
- 10) postanowień (art. 354–362¹ k.p.c.);
- 11) prawomocności orzeczeń (art. 363–366 k.p.c.).

Ponadto zgodnie z art. 269 i 287 p.r. w sprawach nieuregulowanych w Prawie restrukturyzacyjnym do postępowania zabezpieczającego odnoszącego się do poszczególnych postępowań restrukturyzacyjnych przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu zabezpieczającym stosuje się odpowiednio. Pozwala na to stosowanie przez sąd w tym postępowaniu, obok konstrukcji przewidzianych w Prawie restrukturyzacyjnym, reguł postępowania zabezpieczającego przewidzianych w ustawie procesowej (np. co środków zaskarżenia, wstrzymania wykonalności postanowienia o zabezpieczeniu). Natomiast art. 341 p.r. stanowi, że w sprawach nieuregulowanych przepisami tytułu III p.r. przepisy Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące międzynarodowego postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio (art. 1097 i n. k.p.c.).

Jednocześnie przepisy Prawa restrukturyzacyjnego odsyłają do poszczególnych postanowień Kodeksu postępowania cywilnego, np. w zakresie usuwania braków formalnych pism procesowych (art. 130 i n. k.p.c.).

Z uwagi na publicznoprawny charakter przepisów procesowych mają one w głównej mierze charakter bezwzględnie obowiązujący, ograniczając znaczenie woli stron dla kształtowania poszczególnych konstrukcji procesowych wprowadzonych w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Nie oznacza to jednak, że w Prawie restrukturyzacyjnym nie występują aspekty materialnoprawne, ponieważ z pewnością taki charakter mają regulacje ustawowe odnoszące się do: przesłanek restrukturyzacji, materialnoprawnych skutków wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego itp.

W doktrynie dostrzega się również istotną relację pomiędzy prawem restrukturyzacyjnym [a także upadłościowym – rozważania takie prowadzi m.in. M. Pannert, *Wpływ upadłości likwidacyjnej na wykonanie zobowiązań z umów wzajemnych*, Warszawa 2010, s. 22] a prawem

gospodarczym, uznając, że prawo to stanowi element prawa gospodarczego prywatnego jako obszaru regulacji odnoszącego się do przedsiębiorców i działalności gospodarczej. Należy przy tym przypomnieć, że biorąc pod uwagę charakter norm materialnoprawnych występujących w Prawie restrukturyzacyjnym, niektórzy przedstawiciele doktryny plasują je również jako składową prawa handlowego *sensu largo* [A. Hrycaj, *Prawo i postępowanie restrukturyzacyjne*, Warszawa 2019, s. 15 i wskazana tam literatura].

2. Przedmiot prawa restrukturyzacyjnego

2 Prawo restrukturyzacyjne określa dwa podstawowe zagadnienia:

- 1) zasady zawierania przez dłużnika niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością układu z wierzycielami;
- 2) skutki zawartego układu.

Ponadto ze względu na odrębny, specyficzny charakter postępowania sanacyjnego ustawodawca wyodrębni również problem przeprowadzenia działań sanacyjnych. Postępowanie sanacyjne ma odmienny charakter od innych postępowań restrukturyzacyjnych, ponieważ nie ma cech egzekucji generalnej. Natomiast działania sanacyjne stanowią czynności prawne i faktyczne, które zmierzają do poprawy sytuacji ekonomicznej dłużnika i mają na celu przywrócenie dłużnikowi zdolności do wykonywania zobowiązań, przy jednoczesnej ochronie przed egzekucją.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu omawianej ustawy:

„Wszystkie postępowania restrukturyzacyjne będą skierowane zarówno do przedsiębiorców niewypłacalnych, jak i tych zagrożonych niewypłacalnością. Z możliwości wszczęcia tych postępowań wykluczeni zostaną jedynie ci przedsiębiorcy, którzy mają zdolność regulowania swoich zobowiązań i nie istnieje żadne zagrożenie jej utraty, a mimo to chcieliby bezpodstawnie uzyskać korzyści wynikające z poddania się procedurom restrukturyzacyjnym. Objęcie postępowaniami restrukturyzacyjnymi również dłużników niewypłacalnych jest uzasadnione głównie interesem wierzycieli, dla których korzystniejsze może być uzyskanie zaspokojenia w wyniku realizacji układu niż w drodze likwidacji majątku dłużnika w postępowaniu upadłościowym” (uzasadnienie rządowego projektu ustawy – Prawo restrukturyzacyjne, VII kadencja, druk sejm. nr 2824, s. 11).

Warto również wskazać, że Prawo restrukturyzacyjne nie jest jednolite w swojej strukturze, ponieważ – obok rozwiązań ogólnych i dotyczących poszczególnych postępowań restrukturyzacyjnych – w ustawie wprowadzono przepisy dotyczące międzynarodowego postępowania restrukturyzacyjnego oraz odnoszące się do odrębnych postępowań restrukturyzacyjnych. Postępowania odrębne to postępowanie restrukturyzacyjne wobec deweloperów, a także postępowanie restrukturyzacyjne wobec emitentów obligacji. Uzupełniający charakter mają przepisy karne, odnoszące się do odpowiedzialności karnej za udzielanie nieprawdziwych informacji lub niewydanie dokumentów dotyczących majątku dłużnika.

Odnosząc się do przedmiotu Prawa restrukturyzacyjnego, należy wskazać na jego bardzo silne związki z Prawem upadłościowym. Szczególnie znaczenie mają kwestie związane z przejściem z trybu postępowania restrukturyzacyjnego do postępowania upadłościowego (np. art. 334 i n. p.r., dotyczące złożenia i rozpoznania uproszczonego wniosku o ogłoszenie upadłości) i zabezpieczenia majątku dłużnika dla potrzeb postępowania upadłościowego w razie braku możliwości zrealizowania celu postępowania restrukturyzacyjnego. Kluczowe znaczenie w tym przypadku ma prymat Prawa restrukturyzacyjnego, ponieważ zgodnie z art. 11 p.r. w przypadku złożenia wniosku restrukturyzacyjnego i wniosku o ogłoszenie upadłości w pierwszej kolejności rozpoznaje się wniosek restrukturyzacyjny.

3. Relacje do innych postępowań cywilnych

Wskazane zagadnienie zostanie ograniczone do analizy stosunku postępowania restrukturyzacyjnego do postępowania rozpoznawczego, egzekucyjnego i upadłościowego jako postępowań cywilnych o szczególnym znaczeniu dla zainicjowania i przebiegu postępowania restrukturyzacyjnego, a także do sytuacji dłużnika po niezrealizowaniu celu tego postępowania.

Stosunek między postępowaniem cywilnym rozpoznawczym a postępowaniami restrukturyzacyjnymi można rozpatrywać jedynie w odniesieniu do spraw cywilnych, których rozstrzygnięcie będzie miało wpływ na stan i skład masy układowej albo masy sanacyjnej, względnie na inne aspekty istotne dla przebiegu i realizacji celu postępowania restrukturyzacyjnego.

W postępowaniu o zatwierdzenie układu stosunek ten można oceniać dopiero na etapie po zatwierdzeniu układu przez sąd. Zgodnie z art. 224 ust. 1 p.r. od dnia wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu do dnia jego uprawomocnienia nadzorca układu wykonuje uprawnienia nadzorca sądowego, choć nie nabywa jego statusu. Stosownie do art. 39 ust. 1 *ab initio* p.r. oznacza to, że jeżeli dłużnik będzie zamierzał dokonać czynności dyspozytywnej (np. będzie chciał zawrzeć ugodę przed sądem), która przekracza zakres zwykłego zarządu majątkiem, to na dokonanie takiej czynności pod rygorem nieważności niezbędna będzie zgoda nadzorca układu.

Z kolei na podstawie art. 257 p.r. otwarcie przyspieszonego postępowania układowego nie wyłącza możliwości wszczęcia przez wierzyciela postępowań sądowych i przed sądami polubownymi w celu dochodzenia wierzytelności podlegających umieszczeniu w spisie wierzytelności. Z kolei jak stanowi art. 258 p.r., dłużnik ma obowiązek niezwłocznie informować nadzorcę sądowego o postępowaniach sądowych i przed sądami polubownymi, dotyczących masy układowej, prowadzonych na rzecz lub przeciwko dłużnikowi. W sprawach tych uznanie roszczenia, zrzeczenie się roszczenia, zawarcie ugody lub przyznanie okoliczności istotnych dla sprawy przez dłużnika bez zgody nadzorca sądowego nie wywierają skutków prawnych.

W odniesieniu do postępowania układowego należy zwrócić uwagę na postanowienia art. 276 p.r., który stanowi, że otwarcie postępowania układowego nie wyłącza możliwości wszczęcia przez wierzyciela postępowań sądowych w celu dochodzenia wierzytelności podlegających umieszczeniu w spisie wierzytelności. Koszty postępowania obciążają wszczynającego postępowanie, jeżeli nie było przeszkód do umieszczenia wierzytelności w całości w spisie wierzytelności. Natomiast zgodnie z art. 277 ust. 1 p.r. nadzorca sądowy wstępuje z mocy prawa do postępowań sądowych dotyczących masy układowej. Nadzorca sądowy wstępuje do wszystkich postępowań dotyczących masy układowej, a nie jedynie do tych, które dotyczą wierzytelności objętych układem. W sprawach cywilnych nadzorca sądowy ma uprawnienia interwenienta ubocznego albo uczestnika postępowania, do którego przepisy o współuczestnictwie jednolitym stosuje się odpowiednio. Współuczestnictwo jednolite zachodzi, jeśli z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok dotyczy ma niepodzielnie wszystkich współuczestników. Odpowiednie stosowanie przepisów o współuczestnictwie jednolitym skutkuje tym, że czynności procesowe działającego nadzorca sądowego są skuteczne wobec niedziałającego dłużnika, ale także czynności procesowe działającego dłużnika są skuteczne wobec niedziałającego nadzorca sądowego (art. 73 § 2 k.p.c.). Jednocześnie nadzorca sądowy i dłużnik mają prawo samodzielnie popierać sprawę (art. 74 k.p.c.). Nadzorca sądowy w toku postępowania podlega przesłuchaniu w charakterze strony.

Również w postępowaniach z udziałem dłużnika uznanie roszczenia, zrzeczenie się roszczenia, zawarcie ugody lub przyznanie okoliczności istotnych dla sprawy przez dłużnika bez zgody nadzorca sądowego nie wywiera skutków prawnych.

ISBN 978-83-8223-448-0

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL